

M „A fi om este ușor, a fi un om este
dificil”

O

(proverb francez)

T „Vorbește despre bani și toți vor
tăcea”

O

(proverb german)

LA SENAT

Au trecut 5 ani și iată că avem o nouă componență a Senatului în număr de 97 de persoane. Dl **Petru Todos**, președintele Comisiei de alegeri, a prezentat un raport statistic, din care am extras câteva date concludente.

În noul Senat al UTM avem 10 studenți, 5 doctoranzi și 10 persoane din corpul auxiliar. 72 de persoane – marea majoritate – logic o formează persoane din corpul profesoral-didactic.

Componența Senatului UTM este conformă cu Regulamentul respectiv girat de Ministerul Educației și Tineretului al RM.

Senatul a fost completat în proporție de 50 la sută cu persoane noi. Acest fapt va aduce un suflu nou în desfășurarea activității Senatului UTM, iar concomitent va oferi experiența viziunii sociale a tuturor aspectelor universitare unui număr de oameni tineri cu voință puternică pentru schimbări, reforme, progres, pregătindu-i pentru gestiunea treburilor publice.

Dl **Ion Bostan**, rectorul UTM, academician al AȘM, exprimându-și satisfacția pentru atmosfera democratică în care s-au petrecut alegerile, a felicitat noua

Noua componență

componență a Senatului, urându-i succese în nobile misiune de pregătire a noilor rânduri de ingineri din copiii poporului.

Contestații pe parcursul alegerilor pentru noul Senat și privitor la rezultate nu au fost.

Noua componență a Senatului UTM a fost validată cu vot unanim.

Au fost apoi nominalizate cele 12

Comisii ale Senatului UTM: pentru concurs la ocuparea posturilor vacante și conferirea titlurilor, pentru instruire, pentru educație, pentru finanțe, pentru calitate, pentru probleme sociale, pentru patrimoniu etc.

Asupra unei redactări în titulatura unei comisii trebuie să facem un scurt comentariu. Este vorba despre Comisia

pentru Educație și Etică. Inițial, această comisie a fost numită “Comisia pentru educația studenților”. Dar după o clipită de “suspans” – o mică tensiune emotivă, amestecată cu o anumită doză de curiozitate, dl **Teodor Șişianu**, membru-corespondent al AȘM, a zis în auzul tuturor un adevăr care trebuia, de fapt, să fie cunoscut oricui, cum că termenul “educație” se referă nu doar la studenți, dar și la profesori, la personalul auxiliar, la întregul colectiv al universității. Deci Comisia nu ar trebui să se refere numai la “educația studenților”, ci și la educație în general, subînțelegând orice membru al comunității UTM.

Președintele Senatului, dl **Ion Bostan**, i-a mulțumit public dlui Șişianu pentru o asemenea redactare justă a denumirii “comisiei pentru educație”, adăugând însă și termenul “Etică”, având în vedere că avem acum la UTM și Codul de Etică. Prin urmare, în varianta finală avem denumirea: “Comisia pentru Educație și Etică”.

Senatul a examinat și o a doua chestiune de pe agenda: “Situația la zi în domeniul asigurării procesului de instruire la FIMCM și FUA cu literatură didactico-metodică”. Asupra chestiunii date s-a adoptat hotărârea respectivă.

SEMN BUN: STUDENȚII PĂTRUND

ÎN PROFUNZIMEA PROCESULUI BOLOGNA

Consiliul studenților energeticieni, Clubul Prim-miniștrilor din rândul Tineretului: „Mese rotunde” la UTM

Ne-a bucurat pe toți activismul studenților de la Facultatea de Energetică. Consiliul studentesc proaspăt ales în frunte cu **Ion Muntean**, student anul IV, specialitatea „Metrologie, Standardizare,

Chișinău. Organizatorul „mesei rotunde” a Clubului a fost **Dumitru Ionașcu**, student FIEB, membru al Consiliului de Administrație al UTM.

În fața studenților de la ambele „me-

Procesul Bologna... Mai întâi, de unde vine denumirea? Vine de la orașul Bologna din nordul Italiei, cu cea mai veche universitate din Europa. Universitatea din Bologna a fost înființată în

a-ți realiza niște interese personale (loc de lucru, studii, comerț, business etc.), înseamnă că încetul cu încetul se formează o mare piață pe tot continentul Europei, o piață comună. Deci și brațele (și mințile) de lucru devin comune, se pot mișca liber. Cum însă ai să te duci în căutarea unui loc de lucru calificat în Spania, Italia, Germania etc., dacă angajatorul nu știe, nu înțelege ce pregătire profesională ai, căci, spuneam, diversitatea de diplome (deci de studii) este atât de pestriță, încât... te doare capul, când încerci să le descifrezi de la țară la țară. Tocmai de aceea în mai multe întruniri ale miniștrilor educației din diferite țări europene s-a ajuns la ideea că diplomele de absolvire ale învățământului superior trebuie oarecum aduse la un numitor comun, pentru a fi „ușor de citit și comparabile”. Astfel, a apărut „Procesul Bologna”, la care până în prezent au aderat **46 de state**,

Control și certificare a producției”, a organizat la 15 mai o „masă rotundă”, la care au fost invitați și alți studenți de la facultățile UTM pentru a pune în discuție reformele din învățământul superior, inclusiv de la UTM, provocate de Procesul Bologna.

Tot „masă rotundă” și tot cu tema „Procesul Bologna” a fost organizată și de Clubul prim-miniștrilor din rândul Tineretului din Republica Moldova la 18 mai în sala Senatului UTM. Moderatori: **Dorian Guțu**, student FIEB, UTM, și **Elena Arnăuț**, studentă la Universitatea de Stat Pedagogică „Ion Creangă” din

se rotunde” cu explicații amănunțite, demonstrate la ecran prin scheme, diagrame, texte au vorbit, apoi au răspuns la întrebări dnii **Ion Bostan**, rectorul UTM, academician, **Petru Todos**, prim-prorector UTM, prof. univ., dr., și dl **Andrei Chiciuc**, șeful Departamentului Managementul Calității. Au răspuns la întrebări și dnii **Andrei Stratan**, decan FEn, prof. univ., dr., **Victor Pogora**, prodecan FEn, conf., dr., **Leonid Busuioc**, redactor-șef al ziarului UTM „Mesager Universitar”, **Anatol Alexei**, președintele Comitetului Sindical-studenți UTM.

1088 (să ne imaginăm – universitate încă acum 1019 ani!). Nu degeaba în acest oraș italian – Bologna – a fost adoptată Declarația comună a miniștrilor educației din 29 de țări din Europa, la 19 iunie 1999 cu denumirea simplă – „Domeniul onvătământului superior european”.

Dar ce ar putea să însemne simpla denumire „Domeniul învățământului superior european”? Ar putea să însemne că există frământări, o prea mare diversitate în acest domeniu. Dar ce strică „diversitatea”? Acum, în vremurile noastre ale globalizării, când granițele dintre țările Europei le poți trece liber pentru

inclusiv Republica Moldova. Deci scopul Procesului Bologna constă în crearea unui **Spațiu European Unic al Învățământului Superior și al Cercetării**. Pentru crearea acestui Spațiu se prevede timpul necesar pentru tot felul de ajustări până în anul 2010.

Obiectivele generice ale Procesului Bologna sunt următoarele șase:

1. Un sistem de trepte (diplome) academice ușor „lizibile” și comparabile, incluzând implementarea așa numitului „**Supliment la diplomă**”.

Sistemul de Management al Calității - imperativul noului timp

La ședința Senatului UTM din 24 aprilie 2007 cea mai disputată temă de pe ordinea de zi s-a dovedit a fi „Mersul implementării Sistemului de Management al Calității (SMC) în procesul de instruire la FIMCM și FIU”. Rapoartele prezentate de cei doi decani ai facultăților respective, **A. Toca** și **C. Spănu**, au fost percepute ca atare, fără a trezi discuții. La facultățile respective „Dosarul titularului disciplinei”, document didactic care, de fapt, se află în centrul măsurilor pentru asigurarea calității, se completează cu bune succese de către toți lectorii antrenați în procesul de instruire.

Dar unii membri ai Senatului au expus totuși anumite îndoieli cu privire la folosul pe care l-ar putea aduce completarea prea multor fișe în documentația privind Sistemul de Management al Calității (SMC), inclusiv „Dosarul titularului disciplinei”. S-a menționat că majoritatea lectorilor nu văd ce folos ar avea ei în munca didactică de pe urma completării migăloase a multelor fișe, formulare, iar dacă lectorul nu vede un folos real pentru sine, atunci el nu primește interior așa ceva, se opune realizării unor atare înscrieri. O asemenea opoziție se manifestă mai cu seamă la lectorii ce predau mai multe discipline, căci în cazul lor s-ar aduna o sumedenie de înscrieri.

Di **Ion Sobor**, lector la FEn, a adăugat un aspect nou, și anume: ce l-ar stimula / motiva pe lectorul sârguincios să susțină toate procedurile privind diferitele înregistrări scrupuloase în subiectul SMC, dacă niciodată, nicăieri el nu este diferențiat de lectorul nesârguincios în subiectul dat. Nivelarea – iată frâna în aplicarea noului.

Opozanții acestor multiple proceduri de fixare a fiecărui pas didactic în diferitele formulare au subliniat că principalul neajuns al sistemului ar fi caracterul lui prea complex și abstract, deci trebuie căutate căi de simplificare a lui.

Procesul Bologna, sistem didactic-universitar nou, care ne va conduce spre rigorile europene, are ca fir roșu anume calitatea în învățământ. Această noțiune, „calitate”, nu este nouă, ea fiind cerută și în școala veche, sovietică. Numai că

acolo nivelul acestei calități era totuși inferior față de ceea ce înseamnă „calitate europeană”. Nu în zadar toate țările așa numitei tabere socialiste, inclusiv Rusia, au abandonat acea calitate și au trecut pe linia „calității europene”: licee cu 12 ani de studii în locul celor 10 clase în școala medie; 2 cicluri în învățământul superior, alte planuri și programe de învățământ, o altă concepție privind masteratul, doctoratul, formarea continuă etc., etc.

Da, „calitate europeană” în învățământul superior înseamnă pentru noi acum o schimbare de mentalitate, într-un anumit fel chiar revoluționară. Nu degeaba avem atâtea seminare cu participarea universitarilor europeni la noi, la UTM, precum și în alte universități din țară anume în subiectul **Calității** (parcă vrei să scrii cu majusculă acest termen care ne suscită acum o anumită încordare – Calitatea!).

Nu degeaba încă în anul 2004 la noi în universitate a fost elaborat un concept al calității cu denumirea „Politica Universității Tehnice a Moldovei în domeniul asigurării calității. Sistemul de Management al Calității din Universitatea Tehnică a Moldovei”.

Discuția în contradictoriu în ședința Senatului a fost rodnică, precum se întâmplă întotdeauna într-o discuție în contradictoriu, dar constructivă. S-au găsit idei noi în abordarea mai concretă, mai personalizată a tuturor aspectelor ce privesc formarea unei opinii publice universitare orientate spre:

- Obiectivele calității,
- Planificarea calității,
- Controlul calității,
- Asigurarea calității,
- Îmbunătățirea calității.

S-a propus instituirea unor „Granturi ale Senatului” – premii pentru lectorii, șefii de catedre, prodecani, decani, șefi de comisii care aplică Sistemul de Management al Calității cu rezultate mereu mai bune. Asemenea granturi vor fi multe – chiar câteva sute, fapt ce va ajuta la ridicarea motivării lectorilor pe linia aplicării SMC.

S-a propus și organizarea multor seminare metodice la nivel de catedră, în cadrul cărora fiecare lector să pătrundă într-adevăr folosul completării fișelor din „Dosarul titularului disciplinei” din „Procedurile specifice și de Sistem ale Sistemului de Management al Calității”. Asta pentru că, într-adevăr, fiecare cadru didactic are folos personal de pe urma completării documentelor date în sensul că el numai așa își poate urmări propriul drum de progres didactic. Pe de altă parte, acest drum nu poate fi controlat pentru o perfecționare continuă, dacă nu este fixat pe hârtie, așa cum cer anumite norme specifice.

S-a mai spus în cadrul ședinței senatului că trebuie propagată pe larg experiența înaintată a facultăților, catedrelor, cadrelor didactice privind reușitele în aplicarea SMC. În acest sens trebuie folosite paginile ziarului „Mesager Universitar”. Noile exigențe privind SMC nu sunt

o impunere din partea cuiva, sunt o necesitate a vieții.

Studentul devine „client”, iar clientul întotdeauna este în drept să ceară calitate.

Angajatorul este și el „client” și la fel are dreptul permanent de a cere calitate. Și aceste revendicări / cerințe ale „clienților” noștri se exprimă tot mai clar și mai profund în „Sondajele de opinii” organizate de Departamentul Managementul Calității al UTM. Prin urmare, fiecare dintre noi, angajații universității, este obligat să se pătrundă de necesitatea de a se conforma exigențelor timpului nou care ni se deschide – timpul european.

Senatul a adoptat hotărârea corespunzătoare în acest subiect, din textul căreia extragem aici punctele „1” și „3”:

1. În cadrul Departamentului Managementul Calității al UTM să fie organizat un grup de lucru pentru elaborarea „Ghidului de implementare a Sistemului de Management al Calității”, care ar înlesni procesele de acceptare și implementare a procedurilor de sistem și specifice.

2. Departamentul Managementul Calității al UTM, de comun acord cu decanii facultăților, să programeze și să organizeze o serie de seminare de instruire a personalului facultăților în domeniul utilizării Sistemului de Management al Calității.

Senatul a supus analizei și alte două chestiuni fixate pe ordinea de zi:

● Asigurarea facultăților cu cadre de înaltă calificare, instruite prin doctorat (a informat prorectorul pentru cercetare științifică **V. Dorogan**).

● Despre starea muncii instructiv-educative în Colegiul tehnic al UTM (a informat directorul Colegiului Tehnic al UTM, **A. Pendus**; coraportor – decanul FIMCM, **A. Toca**).

PROCESUL BOLOGNA

Implementarea Sistemului de Management al Calității la facultăți

Asigurarea calității vizează **formarea încrederii clienților și celorlalți parteneri** ai universității în capacitatea și disponibilitatea instituției de a le satisface cerințele și așteptările.

Calitatea învățământului superior este fundamentul formării Spațiului European Universitar.

Aproape toate țările europene au trecut la implementarea unui sistem de asigurare a calității în învățământul superior.

Și Republica Moldova, fiind membră a Procesului Bologna, s-a angajat în activitățile de implementare a Sistemului de Management al Calității (SMC), în acest sens existând un ordin al ministrului educației și tineretului.

UTM a anticipat aceste direcții și și-a început activitățile de proiectare și implementare a SMC încă din anul 2004.

I. Documente SMC

Activitățile de implementare a SMC la UTM au început în anul 2004 prin etapa de **pregătire**. În acest sens a fost:

1. elaborată și aprobată de Senat „Politica UTM în domeniul calității” (2005);
2. definitivată și aprobată Structura SMC (2006);

3. elaborat Manualul Calității (2005) și Procedurile Specifice și de Sistem (2006) – care descriu modul de desfășurare a principalelor procese.

4. pe parcursul anilor 2004-2006 au fost organizate numeroase seminare de instruire și diseminare a experienței universităților din Europa, precum și a prevederilor SMC. La seminare au participat în special șefii de catedre și viitorii responsabili pentru Managementul Calității.

5. a fost organizat site-ul „UTM: Pro Bologna”, al cărui scop este diseminarea conținutului Procesului Bologna, pe a cărei pagini se regăsec majoritatea actelor universitare, naționale și europene referitoare la reforma învățământului superior.

La elaborarea documentației SMC au participat, în special, angajații FIU și FIMCM

Momente vulnerabile ale documentației SMC:

1. Procedurile SMC sunt destul de voluminoase, iar pentru înțelegerea lor este necesar să se depună un efort sporit. Noi ne propunem să elaborăm un **Ghid de implementare a SMC**, care va fi furnizat în special șefilor de catedre, ei fiind responsabili pentru managementul calității la catedre.

2. Structura actuală a fișelor de **înregistrare** a neconformităților (observațiilor) și acțiunilor corective prevăzute de SMC sunt greoaie și dificil de completat.

Noi ne propunem să adaptăm aceste fișe la necesitățile și posibilitățile UTM.

II. Instituționalizarea SMC

Activitățile din acest an universitar au demarat prin **instituționalizarea structurii SMC**:

1. În septembrie 2006, prin ordinul rectorului, a fost instituit Departamentul Managementul Calității (DMC).

2. În aceeași lună (septembrie), la facultăți, a fost instituit postul „Responsabil pentru managementul calității”. Nominalizarea persoanelor în acest post a fost făcută la propunerea decanilor. Activitățile responsabililor pentru managementul calității sunt coordonate de DMC.

3. La etapa inițială noi am întreprins măsuri pentru instruirea responsabililor pentru managementul calității.

Instituționalizarea SMC va continua prin realizarea hotărârii Senatului din 27.03.2007. Vor fi fortificate capacitățile instituționale

în domeniul managementului calității și va fi extinsă aria activităților prestate în acest domeniu prin:

a) constituirea la nivel de universitate și facultăți a Comisiilor pentru Managementul Calității. Comisiile la facultăți vor fi conduse de responsabilul pentru managementul calității și constituite din cele mai demne cadre didactice și studenți, prin alegeri democratice;

b) Comisiile pentru Managementul Calității la facultăți își vor comasa funcțiile cu cele ale Comisiilor Metodice;

III. Chestionare

Una dintre principalele activități desfășurate în acest an, în scopul identificării satisfacției și cerințelor clienților și partenerilor noștri, a constat în elaborarea și efectuarea **sondajelor**:

1. „Identificarea cerințelor studenților, anului I” (octombrie-decembrie 2006) – 1055 studenți chestionați;

2. „Opinii ale absolvenților programului de masterat Energie și Mediu” de la Facultatea de Energetică (decembrie 2006);

3. „Absolventul UTM în viziunea angajatorului” (ianuarie-februarie 2007).

Rezultatele acestor sondaje au fost analizate la Consiliul de Administrație al UTM și publicate (parțial) în ziarul „Mesager Universitar”. Aici trebuie de menționat că încă nu este definitivat un mecanism de urmărire a măsurilor corective.

4. La capitolul „Chestionare” se mai poate de adăugat că:

● În baza deciziei Senatului din 27 martie 2007, a fost inițiat (cu intenția de a fi permanent) sondajul „Profesorul în viziunea studentului”. Acest sondaj cuprinde toate cadrele didactice care se angajează în concursuri de ocupare a postului.

(Continuare pag. 5)

LA CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE AL UTM

Stagii de practică — 2007

Cum se vor realiza stagiile de practică ale studenților în vara-toamna anului 2007? Din rapoartele decanilor celor 10 facultăți s-a văzut că în interiorul republicii lucrurile stau bine. Există contracte cu diferite firme, întreprinderi, locurile de practică sunt desemnate. E drept că fiecare agent economic primește la practică acum doar 2-3 studenți și nu grupe numeroase, precum era mai înainte. Această dispersie pune în dificultate monitorizarea practicii din partea catedrelor, dar se vor depune eforturi mai mari pentru a asigura totuși aspectul dat.

Fiecare student are caietul de sarcini,

ceea ce înseamnă că pregătirea profesională nu va suferi.

Dar unii studenți își vor face stagiile de practică în țări străine. Tocmai aici se și iscă discuții aprinse.

S-a văzut că prin intermediul unor organizații străine (americane, engleze etc.) unii studenți, uneori nu puțini, pleacă la lucru (ceea ce nu e egal întotdeauna cu un stagiu de practică) în țări industrial dezvoltate, în temei în SUA, Anglia etc., fără autorizația decanatelor. Ei pleacă pentru a face bani și deseori întârzie a se întoarce la lecții la timpul convenit – 1 septembrie. Faptul acesta creează haos, iar un lucru pentru bani, nefiind egal cu practica propriu-zisă, scade din calitatea pregătirii profesionale.

Consiliul de Administrație a hotărât ca reprezentantul rectoratului UTM să stabilească o colaborare cu firma „Work end Travel”, principala organizație care racolează studenți din Moldova la lu-

crări de sezon în SUA, alte țări, pentru a oficializa aceste acțiuni, iar stagiile de practică să-și poată găsi fâgașul real și în țări străine.

„Masa rotundă” de la MoldExpo

În 7 februarie 2007 se deschidea la Chișinău Expoziția Națională „Fabricat în Moldova”, manifestare economică de amploare cu participarea a peste 300 de producători din Republica Moldova. Era tocmai momentul potrivit pentru ca noi, Universitatea Tehnică a Moldovei, să ne întâlnim față în față, cum se spune, cu patronii diferitelor întreprinderi industriale, tocmai cu oamenii care an de an încadrează în câmpul muncii absolvenții noștri.

Ideea benefică a unei asemenea reuniuni a venit din partea **Ministerului Industriei și Infrastructurii** al RM, iar moderatorul, desigur, nu putea fi altul decât reprezentantul acestui minister, în cazul dat, dl **Vasile Mămăligă**, viceministru, conf., dr.

În cuvântul de deschidere, viceministru a făcut un tur de orizont în spațiul economic al RM. Astăzi, a spus Vasile Mămăligă, Republica Moldova sub aspectul caracterizării economice, poartă calificativul de țară agrar-industrială. Ponderea producției industriale în Produsul Intern Brut (PIB) este de 14,9 la sută. Ponderea agriculturii în PIB este de 14,7. Pentru prima dată procentul industriei l-a depășit pe cel al agriculturii. Scopul major al societății noastre este de a schimba astfel proporția, încât să ne numim țară industrial-agrară, cu termenul „industrial” pe primul loc. În strategia dezvoltării economice se prevede ca republica să mărească ponderea industrială **către anul 2015 până la 22 la sută din PIB**. Avem mult de lucru, se înțelege, și viceministru a concretizat că pentru a atinge această țintă strategică este nevoie de o creștere anuală de cca 8-10 la sută la volumul producției industriale.

E o sarcină serioasă și trebuie să clarificăm mereu mai lucid metodele de muncă. În această strategie a sporului industrial se prevede ca accentul să fie pus pe producția **scientointensivă**, aceasta ajungând să constituie nu mai puțin de 2 la sută din tot volumul producției industriale. Accentul scientointensiv reiese din resursele preponderente de care dispune Republica Moldova – resursele umane. Potențialul uman ne este cea bază solidă pe care putem dezvolta pregătirea cadrelor de specialiști de calificare înaltă, capabili de a crea și aplica în practică noi și noi elaborări științifice adecvate scopului de creștere a industriei noastre. **Știința dezvoltată on cadrul Universității Tehnice, a altor universități, a Academiei de Științe, trebuie să devină aliatul permanent al industriei noastre, astfel ca ea să-și poată diversifica și ombunătăți mereu și mereu producția, să poată să-și susțină competitivitatea on exigenta economie de piață.**

De ce se cere diversificarea producției? Pentru că situația cu sistarea recentă de către Federația Rusă a importurilor de produse vinicole din RM, pe diferite motive obiective, a afectat serios exportul nostru. Or, produsele vinicole sunt la ora actuală produsul preponderent al exportului moldovenesc. Deci diversificarea producției, precum și a piețelor de desfacere devine un

imperativ ireductibil al republicii.

Diversificarea producției industriale este acut necesară, iar legitățile economiei de piață cer să produci ceea ce se vinde și nu ceea ce poți produce.

Viceministru Vasile Mămăligă a concretizat ideea strategiei de dezvoltare industrială și prin necesitatea elaborării unor programe specializate pe domeniile industriei constructoare de mașini, industriei ușoare și industriei radioelectronice. Vor apărea

și așa numitele **parcuri industriale**, or, în acest sens simbioza dintre Universitatea Tehnică în ceea ce o privește și întreprinderi răsare cu necesitate. Aici se subînțelege și sfera elaborărilor tehnico-științifice, și sfera pregătirii cadrelor tehnico-ingineresti.

Se află în proces de realizare elaborarea a 15 reglementări tehnice pentru calitate în producția industrială și aici știința, inclusiv desigur UTM, are un cuvânt de spus.

Dl **Valerian Dorogan**, prorector pentru cercetarea științifică la UTM, prof. univ., dr. hab., a expus o informație consistentă cu privire la cele două aspecte fundamentale ale activității universitare – pregătirea inginerilor și cercetările științifico-tehnice. UTM pregătește specialiști prin cele 3 cicluri cerute acum și de Bologna: licență, masterat, doctorat. În anii săi de existență (de la 1964) UTM a pregătit cca 65 de mii de ingineri în peste 80 de specialități și opțiuni. Aceste cifre sunt concludente în ceea ce privește asigurarea bună a republicii cu specialiști tehnici. Iar dacă azi pe undeva nu ajung asemenea cadre, cauzele vor fi de găsit altundeva, necum în activitatea slabă a UTM.

Și forța de atracție a tineretului spre studii universitare la UTM continuă a fi impresionabilă. Astăzi fiecare al treilea tânăr admis la studii universitare în RM este la Universitatea Tehnică a Moldovei.

La subiectul cercetărilor științifico-tehnice dl Dorogan a enumerat mai multe realizări din anul 2006, dintre care aici vom selecta câteva.

Sub conducerea științifică a dlui **Ion Bostan**, academician AȘM, a fost elaborată o minihidrocentrală, care să fie instalată pe râul Prut. Este o nouă tehnică performantă, ecologică și simplă în exploatare.

Sub conducerea științifică a dlui **Ion Sobor**, doctor în științe tehnice, lector la Facultatea de Energetică, se elaborează lucrarea colectivă „Generatoare electrice pentru surse neconvenționale de energie”.

Dl **Tudor Ambros**, prof. univ., realizează conducerea științifică a unui colectiv de cercetători în subiectul „Motoare electrice cu performanțe îmbunătățite pentru pompele ermetice”.

„Malaxor cu acțiune ciclică” – o altă lucrare inginerescă efectuată la UTM, aducând sesizabile avantaje în prepararea calitativă a amestecurilor de beton la construcții etc., etc.

Guvernul trebuie să elaboreze o strategie de construcții locative sociale, deci ieftine, altfel ne vom lovi de penuria acută a cadrelor de muncitori.

Dl Iacovlenco a cerut ca UTM să pregătească mai energic specialiști pentru reparații și diagnosticări în aparatura electronică, or acum munca modernă se bazează anume pe o asemenea aparatură, care desigur trebuie supravegheată permanent.

În replică, dl **Sergiu Andronic**, decanul Facultății de Radioelectronică, a evidențiat aspectul negativ al lipsei unei conlucrări serioase între facultate și producție. Adevărul însă e că vina acestei lipse cade și pe conducătorii întreprinderilor. Conlucrarea presupune interes reciproc: fiecare să-și facă pașii săi spre „întâlnire”.

Dl **Petru Todos**, prim-prorectorul UTM, a subliniat faptul măririi până la dublu a admiterilor din ultimii ani la UTM. Faptul evidențiază o recrudescență în cerința de cadre ingineresti pentru economie, precum și orientarea tineretului spre profesii ingineresti, sigure pentru viitorul lor personal și al țării în ansamblu. S-au evidențiat și cele 3 trepte ale studiilor superioare, precum cere Procesul Bologna: **licența, masteratul, doctoratul.**

Dl **Valentin Amariei**, prorector pentru formarea continuă și relații internaționale la UTM, a atacat aspectul practicii. Producția cere proaspătului absolvent „ce practică are?”. El doar abia a absolvit, deci problema practicii trebuie rezolvată împreună – întreprinderile și universitatea, în conlucrare logică.

Dl **Valeriu Buțanu**, citat deja anterior, la subiectul practicii a susținut ideea unei mai eficiente acțiuni din partea întreprinderilor, iar „Topaz”, pe care o conduce, este deschisă pentru practica studenților. A cerut însă ca profesorul-conducător de practică să stea toată perioada practicii la întreprindere, pentru a „simți” progresul de ultimă oră în tehnică și a preda apoi noul în aulă.

Dl **Nistor Grozavu**, decanul Facultății de Urbanism și Arhitectură, a scos în evidență situația bună a facultății pe linia colaborării cu producția. Nu există aici probleme nici cu practica studenților la întreprindere.

Este favorabil desigur caracterul specialităților cuprinse de FUA, dar, desigur, și munca organizatorică permanentă și logică depusă de conducerea facultății date, e un merit evident și poate fi luat ca exemplu de alte facultăți de la UTM.

Și dl **Constantin Spănu**, decanul Facultății de Industrie Ușoară, a subliniat eficiența legăturilor constructive dintre facultate și producție. Or asemenea legături ajută a rezolva multe probleme. Aici stă unul din izvoarele succesului general și a celor ce studiază, și a celor ce produc.

„Masa rotundă” de la MoldExpo a pus față în față oameni care primesc și cer noi cadre și oameni care pregătesc, instruiesc cadre. Eficiența discuțiilor se prevede a fi bună, deoarece tocmai aceștia sunt cei doi subiecți determinativi în problema cardinală și cunoscută de demult: „Cadrele hotărăsc totul”. Ministerul Economiei și Infrastructurii, prin dl Vasile Mămăligă, viceministru și concomitent cadru didactic la UTM, a avut buna inspirație de a fi organizat această „masă rotundă”. Dar credem că acest minister va urmări cu interesul convenit și realizarea ideilor fertile expuse la „Masă”.

Aspecte studentești * * Aspecte studentești * * Aspecte studentești * * Aspecte studentești * * Aspecte studentești * * Aspecte studentești

Studenta de la FCIM: un an academic în America

Evghenia Vovc, studentă la anul II BAC, FCIM, specialitatea „Tehnologii informaționale”, va studia în anul academic 2007-2008 în Statele Unite ale Americii. Finanțarea completă a studiilor și-a asumat-o Biroul pentru cultură și învățământ al Departamentului de Stat al SUA.

Un succes serios al studentei Vovc. Succes obținut, desigur, prin sârguința pe care o depune studenta zi de zi în UTM și sub îndrumarea calificată a profesorilor de la Filiera Anglofonă de la FCIM.

Deci acest succes este o mândrie

atât pentru universitate, cât și pentru facultate.

Succesul acesta este un exemplu și pentru mulți alți studenți de la noi, care înțeleg profund că numai Munca aduce roade dulci.

Publicăm în continuare și facsimilul scrisorii americane adresată dlui **Ion Bostan**, rectorul UTM.

IREX
INTERNATIONAL RESEARCH & EXCHANGES BOARD

Nr. 219 din 11.05.2007

FOUNDED 1988
Mark E. Pomeroy
President

Regions:
Europe
Eastern
Near East
Asia
United States

FOCUS AREAS:
Higher Education
Independent Media
Internet Development
Civil Society

Dlul Ion Bostan
Rectorul Universității Tehnice a Moldovei

11 mai 2007

Multstimamte Dle Rector,

Prin prezenta scrisoare confirm faptul că Evghenia Vovc, studentă la anul II BAC, Facultatea de Calculatoare Informatică și Microelectronică, specialitatea Tehnologii Informaționale, Universitatea Tehnică a Moldovei, este finalistă al Programului de Schimb Academic pentru studenții anilor 1,2,3 ai instituțiilor de învățământ superior. Fiind un Program al Guvernului SUA, el este finanțat de Biroul pentru Cultură și Învățământ al Departamentului de Stat, SUA, și este administrat de Consiliul pentru Cercetări și Schimburi Internaționale "IREX".

Grantul pentru participare la Programul respectiv include un an academic de studii fără diplomă în unul din colegiile sau universitățile Statelor Unite ale Americii, combinat cu activități de voluntariat și stagiu profesional în afara cursurilor. Durata acestui grant este prevăzută pentru anul academic de studii 2007-2008. Bursa prevede finanțarea completă și oferă bilet tur-retur a finalităților din orașul de reședință spre instituția de învățământ-gazdă din SUA, asigurare medicală, achitarea plății și taxelor obligatorii pentru studii, achitarea plății pentru cazare și alimentare, bursă lunară, alocație pentru cărți și oportunități de creștere profesională și colaboare cu absolvenții programelor academice ale Biroului pentru Cultură și Învățământ al Departamentului de Stat, SUA.

Evghenia Vovc a fost onorată cu această bursă în baza concursului deschis și obiectiv. Studenta a dat dovadă de o foarte bună pregătire academică în timpul concursului, fapt datorat în mare măsură cunoștințelor acumulate la UTM.

Cu profundă considerație

Iurii Datii
Director

IREX/Moldova
bd. Ștefan cel Mare 202, et.6
Chișinău, MD-2004
tel: 23 32 31; 59 36 12
22 33 85; 21 04 66
fax: 22 88 39
e-mail: idatii@ires.md
web: www.ires.md

302 Jofco ul Mare Blvd
College, MD 2004
Mădine

NOE: (301) 223-231
(301) 223-385
(301) 223-466
Fax: (301) 223-593-627
E-mail: irex@ires.md
www.ires.md

Topul studenților FCIM (al doilea grup)

Întrucât FCIM este una dintre cele mai mari (numeroase) facultăți, publicăm aici și al doilea grup din „Topul studenților”.

În fotografie: (de la stânga, rândul I) **Corina Beșliu** – media 9,6, face și a doua facultate la FIEB; **Eugenia Vovc** – media 9,6, participantă la conferințele științifice studentești; **Emilia Guțuleac** – media 9,8, membră a grupului de inițiativă „Parlamentul European Tineret”; **Svetlana Postică** – media 9,7, face a doua

facultate la UPS „I. Creangă”; **Mariana Popescu** – media 9,7, în timpul liber pictează „Abstracții”, „Natură moartă”;

(rândul II) **Dumitru Zavrotschi** – media 9,7, lucrează și la „Orange Group” în RM; **Alexei Corduneanu** – media 9,6, lucrează și la firma „DAAC Sistem Integrator” (tehnologii informaționale); **Denis Chiseliov** – media 9,7, monitorul grupei TI-036, „Bursier Soros-2006”; **Pavel Chiper** – media 9,6.

Topul studenților FTMIA

Lista studenților cu notele cele mai înalte la FTMIA este solidă – 100, iar notele sunt foarte „solide” și ele: între „10” și „9,16”. E frumos: o sută de studenți învață la nivelul „10 – 9,16”. Și mai stați puțin. Doar și „9,15”, „9,14”, „9,13”, „9,12” etc., etc., chiar „9”, ba și „8” sunt tot note bune. Prin urmare, vor mai fi fiind încă mulți, alte „sute” de studenți cu note solide. Felicităm FTMIA pentru asemenea exemple!

Acum însă avem posibilitatea să publicăm doar câțiva studenți din „Top” – toți cu media „10”, unii dintre ei având și alte titluri active.

În fotografie: (de la stânga, rândul I) **Tatiana Radu**, monitor TAP-022, bursieră „S.

Rădăuțanu”, **Cristina Cozma**, bursieră „S. Rădăuțanu”; **Alexandra Dmitrieva**; **Sofia Meleşco**, participantă la conferințe științifice studentești; **Svetlana Gorneț**, monitorul grupei TV-032; **Olga Latășeva**; **Janna Cropotova**, participantă la conferințe științifice studentești; (rândul II) **Constantin Căldare**, echipa baschet; **Eugen Odainăi**, activist sindical; **Alexandr Rudaciov**, conferința studentească 2005 (locul I); **Sorina Ursu**; **Iulia Crasilevscaia**, conferința studentească 2006 (locul III); **Igor Lupan**.

Corpul de studii nr. 10 – reguli sanitare bune

În corpul de studii nr. 10 decanii celor două facultăți rezidente – FIEB și FCGC, dnii **V. Toporeț** și **N. Țurcanu**, au așezat mai demult, la locuri vizibile, pe pancarte mari Hotărârea privind interzicerea fumatului și în genere respectarea regulilor sanitare pentru un asemenea local cu atâta lume aflată deseori în circulație intensă.

E foarte bine că se interzice fumatul până și pe teritoriul din fața corpului de studii. Dar, totodată, unde să fumeze cei care, din păcate, au deprinderea aceasta? Decanii au marcat locuri speciale, dar și acolo cu păstrarea unor reguli sanitare anumite. Așa că nu e vorba de o simplă interzicere, care de obicei nu are efect, ci o interzicere cu... o completare. Și lucrurile se așează altfel...

În Hotărâre se prevăd acum și sancționări legitime (atragera la lucrări publice, muștrare, suspendarea bursei și... chiar exmatricularea pentru încălcarea repetată). E legitim, pentru că nu doar s-a interzis, dar s-a propus și o alternativă.

Hotărârea are o pondere și pentru faptul că se cere și de la întregul corp didactic și auxiliar, de la studenții nefumători și conștienți de dauna fumatului, să supravegheze și să intervină. Aceeași obligație se impune și Birourilor sindicale studentești... să se implice.

Plus la toate, se prevede și un „control al hotărârii”, iar acest control, care de fapt are o durată nelimitată, se impune Catedrei pentru Securitatea Activității Vitale și personal șefului acesteia, dlui **Efim Olaru**, conf. dr.

Prin Hotărârea respectivă se mai stabilește că „miercură e „zi fără tutun” – deci nu se fumează nicăieri, categoric, nici chiar în locurile autorizate.

Iată deci un exemplu de atacare categorică a unei probleme educative serioase. Un exemplu care poate și chiar trebuie preluat și la celelalte facultăți. Căci dacă dai dovadă de voință și perseverență, până la urmă reușești să atenuezi sau să extirpi chiar și cele mai persistente rele.

Nosce te ipsum... (Fales)

Unul din cele mai reușite teste susținute de studenții Filiei francofone „Informatica”.

Studenții francofili au fost inspirați de a organiza o dezbatere intitulată „Interiorizarea Eu-lui său” după romanul „Le Complexe de Cesar” de Jean Dutour.

E vorba de o critică deosebită, de o tentativă de a medita, de a reflecta asupra jurnalului intim al autorului.

Conferința a avut ca obiectiv „Cunoaște-te tu însuși” – o gândire profundă asupra ființei umane, un cuget asupra eu-lui său, despre „Mens agitat molem” – „Mintea

mișcă masa” (materia) – (Virgiliu), ce arată preponderența inteligenței față de materie. O astfel de metodă de a reuni idei, de a comunica e foarte eficace.

Olga TCACI

(Urmare din pag. 2)

• La finele anului universitar se va realiza chestionarea, deja tradițională, „Opinii ale absolvenților UTM”.

5. Pentru realizarea sondajelor a fost elaborat programul „Sondaj” (un sistem informațional), care va funcționa după modelul sistemului „Decanat” – prin rețea, cu baza de date în blocul nr. 1.

IV. Dosarul titularului

O altă activitate importantă pentru a implica titularii disciplinelor în procesul de planificare a serviciului de învățământ, a fost lansarea Instrucțiunii „Planificarea

Implementarea Sistemului de Management al Calității la facultăți

și organizarea serviciului de învățământ la disciplinele de studii – „Dosarul Titularului Disciplinei”.

Respectivul „Dosar” a fost propus spre implementare / completare tuturor cadrelor didactice. Majoritatea cadrelor didactice îl completează fără mari dificultăți.

Noi ne propunem ca, începând cu anul universitar viitor, acest „Dosar” să fie completat cu întreg pachetul informațional

al disciplinei (suportul informațional-didactic utilizat în predarea cursului), fiind pus la dispoziția studenților.

V. Motivarea Cadrului Didactic

Unul dintre principalii factori care condiționează succesul implementării întregului Sistem de Management în cadrul UTM este desigur factorul uman. În acest sens ne propunem ca în viitorul an universitar să implicăm și să motivăm într-o măsură mai

mare toate cadrele didactice.

În acest scop, prima acțiune va fi identificarea opiniei cadrelor didactice privitor la viața universitară. Va fi realizat un sondaj în rândurile profesorilor UTM, rezultatele cărui vor fi propuse spre analiză Senatului.

Andrei CHICIUC,
șeful Departamentului
Managementul Calității

BIBLIOTECA UTM – CENTRU EDUCATIV MULTILATERAL

Vernisaj: pictură și grafică studențească

Pe 11 mai 2007 în sălile de lectură (blocul 6) ale Bibliotecii UTM, cu prezența unui numeros public – studenți, elevi, profesori, părinți – și-a deschis ușile o impresionabilă expoziție de pictură și grafică. O expoziție a lucrărilor studenților UTM, specialitatea „Design industrial”, Facultatea de Inginerie și Management în Construcția de Mașini (FIMCM), precum și ale studenților de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice și ale elevilor de la Colegiul Republican de Arte Plastice „Igor Vieru” – toate din Chișinău.

Este o explicație frumoasă cu mai multe semnificații a faptului că la o asemenea expoziție s-au unit trei instituții didactice. Prima semnificație este că majoritatea acestor copii talentați în artele plastice sunt îndrumați cu migală și înțelepciune pe parcursul mai multor ani de unul și același profesor – dl Victor Cobzac. D-sa este lector la specialitatea „Design industrial” de la UTM, dar concomitent deține funcția didactică și la Colegiul Republican de Arte Plastice „Igor Vieru”. Cât privește studenții de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, aceștia sunt absolvenți ai colegiului amintit, adică tot discipoli ai dlui Cobzac.

Cea de-a doua semnificație a subliniat-o dl Vasile Ajder, șeful Catedrei „Proiectarea și fabricarea mașinilor agri-

cole” de la FCIM, în cadrul căreia se află specialitatea „Design industrial”. D-sa a spus, pe bună dreptate, că expoziția de la UTM, unde au venit și mulți elevi de la Colegiul „Igor Vieru”, este și o acțiune de orientare profesională: elevii Colegiului „Igor Vieru” sunt orientați spre UTM la

asupra progresului lor personal de viitor. Se bucură de primul succes, iar primul succes, precum se știe, în plan educativ este motorul zilei de mâine.

Cu osteneala devotatului profesor Victor Cobzac și a colegilor săi, asemenea expoziții ale lucrărilor studențești – pic-

specialitatea dată „Design industrial” și tocmai că așa se și întâmplă, după cum au arătat admiterile la UTM din ultimii ani.

Cea de-a treia semnificație a fost evidențiată în mod natural de către profesorii și părinții prezenți – semnificația educativă profundă. Studenții și elevii plasticieni își văd operele etalate pe simezele universitare, compară ideile, artistismul plastic, reflectează filozofic

tură, grafică – se organizează în fiecare an, începând din 2005. Acum e a treia ediție – au fost expuse cca o sută de lucrări. Muncă e multă. Nu doar muncă strict picturală, dar și pur tehnică: confecționarea ramelor pentru circa o sută de pânze; fixarea unor scândurele înguste și lungi, numite șipci, de care să se poată agăța toate tablourile; aranjarea tablourilor pe pereți, astfel ca să susțină gustul estetic cerut de o expoziție

etc. Încă multe alte lucruri în aparență mărunte, dar toate necesare, căci lucrează la opera zilnică a noastră – educația.

Trebuie spus că în această muncă voluminoasă și migăloasă la organizarea expoziției s-a angajat cu dăruire anume pedagogică și dna Zinaida Stratan, directoarea Bibliotecii UTM, împreună cu devotatele în profesie colege ale sale. Expoziția a fost amplasată în sălile de lectură și deci se poartă agăța toate tablourile bibliotecare un efort în plus la munca de bază – deservirea cărții.

Dar, spune cu dreptate dna Zinaida Stratan, **biblioteca UTM trebuie să devină un centru educativ multilateral și ontr-adevăr devine.** La Biblioteca UTM se organizează într-un ritm tot mai intens întâlniri ale personalităților din diferite zone ale culturii și artei cu studenții noștri, diferite expoziții de carte la anumite date, evenimente etc.

Este o concepție benefic-educativă a rolului bibliotecii la noi, la UTM, fapt desigur laudabil.

Iar cand se obține o interferență a străduințelor profesorilor, în cazul dat ale celor de la Catedra „Proiectarea și fabricarea mașinilor agricole”, precum și din partea Bibliotecii UTM, aspectul umanistic-educativ în formarea tinerilor ingineri capătă valori inestimabile.

Ziua Mondială a Proprietății Intellectuale

Există o asemenea Zi, la 26 aprilie, a Proprietății Intellectuale, care și pentru UTM are, desigur, semnificații profunde, dacă ne gândim că un inginer este prin definiție un creator de noi idei tehnice și tehnologice.

Biblioteca noastră, în persoana inimoasei doamne Zinaida Stratan, împreună cu nu mai puțin inimoasele doamne colege-bibliotecare, a organizat o foarte frumoasă-educativă întâlnire a studenților de la FIMCM cu câțiva dintre inventatorii cunoscuți ai UTM: dnii Tudor Stanciu, conf., dr., șeful Departamentului Investigații științifice și dezvoltare tehnologică; Valeriu Dulgheru, conf., dr. hab., șeful Catedrei „Teoria mecanismelor și Organe de Mașini”; Ilie Botez, prof. univ. interimar, dr., director-adjunct al Centrului de Implementare a tehnologiilor avansate „Etalon” al UTM; Vasile Ajder, conf., dr., șeful Catedrei „Proiectarea și fabricarea mașinilor agricole”.

Dl Stanciu a subliniat în cuvântul său de deschidere că, pe drept, potențialul creativ-intelectual în sferele ingineresti de la UTM este enorm. El cuprinde nu

doar cercul profesoral-ingineresc, dar și cercul studențesc – peste 22 de mii de studenți, masteranzi, doctoranzi. În anul 2006 la UTM au fost obținute 39 de brevete de autor (invenții). La diferite expoziții naționale și internaționale 15

medalii de aur, 6 de argint și 3 de bronz au fost înmânate reprezentanților UTM.

Dl Dulgheru, după ce a trecut în revistă multiplele argumente pentru prestigiul intelectualismului inventiv al inginerului, ba mai mult – al omului în general, a spus, spre uimirea auditoriului, că 90 la sută din populație sunt potențiali inventatori. Subtextul acestei revelații era cifrat într-un îndemn: „Voi, studenți ai UTM, cu atât mai mult sunteți „făcuți” pentru invenții... Deci cugetați și cutezați!”.

Dl Ilie Botez într-un limbaj cvasi umoristic le-a povestit studenților mai

multe cazuri curioase din sfera inventicii. Stilul adoptat al povestirii dlui Botez a înflăcărat, precum s-a văzut apoi în discuții, mințile studenților deveniți pe dată foarte vioi la întrebări.

Dl Ajder a citat, între altele, pe unul din marii inventatori ai lumii, care la întrebarea „Ce doriți să aveți pentru viitor?” a răspuns cu multă înțelepciune: „Aș dori să mă văd printre discipolii mei”. Ce înseamnă? Înseamnă că legea universală a progresului, cu certitudine, prevede înaintarea permanentă a discipolilor mai sus, spre alte trepte înalte. Deci orice savant ar dori să aibă puteri creative, capabile să țină piept... discipolilor. Și aici dl Ajder tocmai bine a chemat... discipolii la... cutezanță creativă în inginerie.

Dnele bibliotecare au informat mai apoi studenții asupra literaturii abonate de UTM sau primită sub formă de donații de la AGEPI (Agenția pentru Proprietatea Intelectuală din RM), de la alte instituții naționale și internaționale de domeniu. În acest sens un aport considerabil au adus dnele Elena Plăcintă, bibliograf principal, Lilia Popov, șefa serviciului „Asistență informațională”, Tatiana Suman, șefa serviciului „Colecția științifică”.

O întâlnire cu multă substanță educativă, care lărgeste aria de înțelegere și simțire a studentului.

Energetica: iluminatul public urban

Nu demult la Facultatea de Energetică, UTM a sosit într-o vizită de informare un grup de specialiști în domeniul iluminatului public urban de la firma „Philips and Elba Street Lighting” din Timișoara, România.

Dnii Răzvan Părvescu, directorul executiv, Cătălin Potop, director vânzări, și Bogdan Lupu, director marketing al firmei date, timp de aproape două ore, au explicat în fața unei asistențe numeroase de studenți și profesori, cu demonstrații video ce însemnătate are iluminatul public urban în condițiile civilizației contemporane.

Pe cât se vede, iluminatul public urban are foarte multe aspecte. Este vorba de diferitele forme ale corpurilor de iluminare stradală, cât și de diversificarea modalităților în ariile corespunzătoare de iluminare: străzile centrale, căile principale de acces la străzile principale, zonele pietonale intens circulate. O mare însemnătate are și estetica specifică pentru iluminarea fiecărei zone a orașului. Aici pot fi subliniate diverse combinații de stâlpi și brațe metalice, îmbinate perfect cu liniile unui design original. Sistemul optic avansat trebuie să asigure și o vizibilitate foarte bună pentru conducătorii auto și pentru pietoni în orice condiții.

Iluminatul public urban trebuie să combine cele mai moderne tehnologii cu un design clar și elegant, care să res-

(Continuare pag. 6)

Putem implementa experiența americanilor?

Nu demult am avut șansa să studiez Administrarea învățământului superior în SUA. Călătoria a fost finanțată de Agenția de dezvoltare a Statelor Unite. Delegația Republicii Moldova s-a constituit din 10 persoane, preponderent prorectori și decani, adică, după cum spun americanii, persoane ce pot influența o schimbare spre bine.

Programul a fost alcătuit în așa mod, încât am avut posibilitatea să vizitam numeroase colegii, universități, școli și organizații cu diferite forme de proprietate; să locuim în familii de intelectuali, funcționari din veriga medie; să participăm la evenimente culturale și de binefacere, adică să cunoaștem viața americanilor așa cum este.

Am rămas adânc impresionat de cele văzute. Încă din Chișinău ni s-au oferit unele materiale menite să ne pregătească de „șocul cultural”. În plus, aveam experiența Suediei, care îmi crease imunitate la șoc. La prima vedere, sistemul nostru educațional, într-adevăr, pare competitiv: studenții noștri cei mai buni și la ei sunt cei mai buni profesorii noștri care lucrează acolo, la fel sunt apreciați drept buni și foarte buni și acolo... De ce atunci avem ceea ce avem? Sărăcie, corupție, ineficiență economică, pseudovalorii? Răspunsul la asemenea întrebări nu e deloc simplu. Școala, în sensul larg al cuvântului, poartă poate cea mai mare responsabilitate de ceea ce avem. Și doar dezvoltarea ei materială care, într-adevăr, este o problemă, separată de alte elemente ale sistemului, nu va conduce la efectul scontat.

L-am întrebat pe un expert american, care cunoaște situația din Europa de Est și a vizitat de mai multe ori Republica Moldova, care ar fi, în opinia lui, problemele învățământului superior de la noi. Răspuns: supracentralizarea, monopolismul, lipsa de autonomie.

Sistemul educațional în SUA ca structură și durata studiilor este cam același: liceu – 12 ani (High School); licență – 4 ani (bachelor); masterat – 1-2 ani; doctorat – 3 ani. După volumul de cunoștințe, sistemul nostru îl depășește pe cel american (acesta însă nu e un avantaj). Calitatea cunoștințelor, măsurată prin prisma abilităților profesionale și apreciată de angajatori și absolvenți, nu e un secret, la ei e mai bună. Munca elevilor este încurajată. Părinții nu cer rapoarte pe banii câștigați de sine stătător. Peste 60% de studenți combina studiile cu munca; ore în auditoriu – 12-16 pe săptămână, deci au timp pentru aceasta. Învățământul cu frecvență redusă nu este răspândit. Învățământul la distanță – la alegerea studentului, de la o disciplină până la 100%, examenele de stat și tezele de licență lipsesc.

Colegiile americane oferă, de regulă, programe de bacalaureat, masteratul și cercetarea științifică sunt excepții pentru cele de prestigiu. Universitățile oferă toate cele trei trepte, dar bacalaureatul nu este obligator. Acreditarea instituțiilor de învățământ este organizată separat pentru cele de stat și cele private și nu este obligatorie. Dar pentru prestigiu și recunoașterea actelor de studii, toți tind să treacă această procedură.

Finanțarea universităților. Cele de stat obțin de la buget cam o treime din mijloacele de care dispun, încă o treime – din taxele de studii și o altă treime – de la... greu de crezut, dar de la sponsori, de regulă, absolvenți proprii. Universitățile private, au foarte puțin de la stat, deficitul fiind acoperit de taxele de studii. Așadar, prima descoperire: absolvenții susțin benevol Alma Mater și acest suport are o tendință de creștere. Ei se mândresc cu instituția absolvită și consideră că succesul lor în viața se datorează în bună parte studiilor. Cam 70% din absolvenți regulat susțin financiar și material instituțiile absolvite.

Fondatorii instituțiilor private, de regulă, nu ocupă posturi de conducere. Din învățământ nu se face un business, cu excepția faptului când la fondare scopul declarat este obținerea profitului.

Cultura americanilor, spre deosebire de a noastră, este individualistă. Deseori succesul este meritul persoanei care a depus efort și talent. Cultivarea responsabilității pentru propriul viitor începe în școală și continuă la universitate și pe parcursul întregii vieți. În ultimii ani de High School elevul bun poate acumula credite pentru bacalaureat. În colegiu, cei mai dotați, pot acumula credite pentru masterat. Adică, talentele sunt promovate. Durata studiilor nu este bătută în cuie. Absolvenți de bacalaureat se consideră nu după 4, ci după 6 ani. Indicatorul principal de calitate este numărul angajaților pe specialitate după absolvire. Ce discipline urmează să studieze hotărâște, în mare măsură, studentul însuși. A doua descoperire: studentul poate evita unele discipline, care pentru el sunt complicate, acumulând numărul necesar de credite la obiectele preferate. Dacă, ulterior, el va alege masteratul, fie profesional, fie academic, el va susține suplimentar toate disciplinele prevăzute. Bacalaureatul oferă studii generale. Există posibilitatea reală de a migra spre alte universități și alte specialități, între care se

desfășoară o concurență civilizată.

Sistemul american de educație este foarte flexibil. Există și colegii cu caracter tehnic. După primii 2 ani studentul obține un certificat de bucătar, șofer, sau operator... și, dacă dorește, pleacă în producție. Iar dacă decide să continue studiile la colegiu încă 2 ani, obține cum ar fi la noi licența. Adică, creditele de la primul ciclu se iau în considerație la ciclul doi, unde se adaugă discipline economico-manageriale. Dacă facem o comparație cu tehnicurile-colegiile de la noi, atunci vedem că sistemul la noi e risipitor. Absolvenții tehnicurilor nu au credite pentru licență, deși au cunoștințe și deprinderi profesionale. S-ar părea că noi câștigăm în calitate! Poate că da, dar cum rămâne cu promovarea talentelor, cu eficiența sistemului în ansamblu?

Motivația de a învăța. Elementul-cheie al sistemului. Am avut ocazia să discut cu mai mulți studenți. Ei mi-au relatat că taxa de studii, deseori, o achită fără susținerea părinților, apelând la creditele bancare. Studentul plătește pentru cunoștințele pe care este convins că îi sunt necesare. Posibilitatea de a alege este asigurată de oferta universităților, care nu este stabilită de stat. Administrația locală și federală influențează cererea prin burse la anumite specialități, prin alocații directe instituțiilor care contribuie la soluționarea problemelor reale, de exemplu, și la ei există un deficit solid de cadre pedagogice. Așadar, studentul este conștient de faptul că el însuși este responsabil de cariera sa, și nu părinții, catedra sau decanatul, care la noi mereu verifică frecvența și reușita. Administrația universităților are principala sarcina de a crea condițiile necesare pentru însușirea cunoștințelor și educarea deprinderilor.

Energetica: iluminatul public urban

(Urmare din pag. 5)

pecte și să sublinieze diferite contexte arhitecturale. Domeniul dat cuprinde o impresionant de largă gamă de cunoștințe: tipurile de lămpi compatibile, sistemul optic, materialele și montarea, sursa de alimentare, culoarea etc.

Există desigur și un proces de certificare în domeniu. Acesta este complex și el include: conformitatea produselor cu cerințele din standardele naționale și internaționale; conformitatea proceselor de fabricație a produselor etc. Produsele din domeniul dat sunt verificate pe baza metodelor de încercare din normele specificate privitor la: construcție, mar-

Motivația profesorilor. Salariul cadrelor didactice și științifice este competitiv cu cel din business. Excepție sunt doar managerii TOP, care în toată lumea sunt plătiți mai bine. Relația cerere-ofertă funcționează și aici. Profesorii de discipline ingineresti, fiind mai căutați, au salarii mai mari decât „umanitarii”, chiar în cadrul aceleiași instituții. Este important și faptul că profesorul cu titlul de „tenur”, obținut după 7 ani de activitate prodigioasă, nu poate fi concediat.

Autoconducerea studențească este foarte dezvoltată. Există numeroase asociații studențești, care activează separat de administrație. Studenții respectă Codul de onoare. În caz de plagiat sau alta contravenție, se apelează la Judecarea studențească, care își are procurorii și avocații săi, totul ca în viața reală. Ultima instanță este Rectorul, care decide de a fi sau a nu fi de acord cu sentința studenților.

Voluntariatul. N-am bănuțat că poate fi atât de dezvoltat. Excursiile noastre au fost conduse de studenți-voluntari. Am locuit la gazde de voluntari. Am participat la alimentarea a 200 de persoane sărace, organizată tot de voluntari.

Am văzut multe lucruri frumoase. Au apărut multe idei, care merita să fie cel puțin discutate. Anticipez unele întrebări de genul, ce e rău acolo sau bănuiești că totul a fost regizat. În ceea ce ține de administrarea învățământului, mi s-a părut că din cauza birocrăției de tot soiul, care se gândește mai mult la cum să facă ca să fie aleasa pe următorul termen, majorarea salariilor pentru unele categorii de profesori întârzie.

Programul a finalizat cu susținerea unui proiect de activități în Republica Moldova, care urmează a fi implementat. Sunt departe de ideea că dacă copiem sistemul american de educație, vom avea aceleași succese în economie și societate.

Totodată, sunt convins și de faptul că experiența lor, analizată și modelată în funcție de condițiile noastre concrete, ne este de mare folos.

Nicolae ȚURCANU,
decan FIEB

care, parametri funcționali; rezistența de izolație și rigiditate dielectrică; protecția contra electrocutării – legarea de pământ; rezistența la căldură, căldură umedă, foc și curenți de scurgere; cablajul intern și extern; rezistența la praf și umiditate; rezistența mecanică; protecția împotriva coroziunii etc.

DI Tudor Stanciu, prodecanul FEn, care a fost de față la această întâlnire plină de consistență în materia iluminatului public urban, ne-a informat că pe viitor se prevede deschiderea unei specialități în cadrul facultății și deci o asemenea primă cunoștință cu domeniul este foarte folositoare. În cadrul facultății pe viitor se prevede la fel și deschiderea unui laborator privind iluminatul electric, care va fi dotat cu utilajul necesar în această privință.

SEM N BUN: STUDENȚII PĂTRUND ÎN PROFUNZIMEA PROCESULUI BOLOGNA

(Urmare din pag. 1)

Consiliul studenților energeticieni, Clubul Prim-miniștrilor din rândul Tineretului: „Mese rotunde” la UTM

2. Un sistem de învățământ unic în Europa, bazat pe 2 cicluri: licență (3-4 ani) și masterat (1-2 ani).

3. Un sistem (tot unic) de acumulare și transfer de credite de tipul ECTS (European Credits Transfer System = Sistem European de Credite Transferabile). Pentru un an de studii – 60 de credite.

4. Mobilitatea studenților, profesorilor și cercetătorilor (surmontarea obstacolelor).

5. Cooperarea și ajustarea calității.

6. Dimensiunea europeană a învățământului superior (atractivitatea învățământului superior european pentru tinerii de pe toate continentele și acest învățământ să devină profitabil, factor de venit).

Procesul Bologna conține și noțiunea „Formarea continuă”. Ce înseamnă? Cunoș-

tințele mereu se perimează (învechesc). Deci pentru a face față schimbărilor continue în orice domeniu de cunoștințe trebuie să înveți mereu noutățile care apar, trebuie adică să te formezi continuu – „formarea continuă”. Este preconizat principiul – a onvâța toată viața activă ontr-o profesie.

Care-i tabloul general la UTM acum? Învățământ ingineresc pe două cicluri: licență – 4 ani; masterat – 1 an și în curând, probabil, termenul respectiv va fi mărit până la 1,5 ani. Astăzi la masterat ajung circa 10 la sută din absolvenții UTM. Ajung cei cu înclinații spre cercetare sau activitate pedagogică, înclinație care se profilează din studenție, încă la anul IV.

Diploma de licență este însoțită de un „Supliment” în limbile engleză și română.

Avem la UTM și **Sistemul European de Credite Transferabile** – 60 de credite pentru promovarea anului de studii. Însă trebuie știut că aceste credite pot fi obținute cu note de promovare de la „5” în sus. Deci creditele vor avea la diferiți studenți o calitate diferită – angajatorul va pune un preț mai mare pentru diploma cu credite notate mai înalt.

Mobilitatea studenților și profesorilor se află într-o desfășurare cam înceată, pentru că aici se impune factorul „limbă”. Cel mai sigur este ca toți să învățăm limba engleză. La UTM se va impune obligator pentru toate facultățile. Studenții de la Filierile Francofone și cea Anglofonă au mobilitate mai bună la ziua de azi.

La UTM se implementează pas cu pas **Sistemul de Management al Calității** (SMC). Avem și un Departament special în frunte cu dl **Andrei Chiciuc**, lector la FEn, conf., dr. La fiecare facultate este desemnat un responsabil pentru managementul calității.

Ceea ce se cere imperios în spiritul Procesului Bologna este implicarea studentului în toate aspectele învățământului. În acest sens se lărgește așa numita „Autogovernare studențească” – la UTM există acum **Consiliul ale Studenților** la facultăți, există **Senatul Studenților** pe întreaga universitate. Studenții iau parte și la activitatea Senatului

UTM, a Consiliului de Administrație al Universității Tehnice.

Studenții înțeleg seriozitatea Procesului Bologna și își îndreaptă psihologia spre depunerea de eforturi mai mari. Ei au cerut ca Biblioteca UTM cu filialele sale (săli de lectură) să lucreze până la ore mult mai târzii.

Studenții cer să fie aplicată limba engleză mai serios și sub diferite forme, inclusiv predarea unor discipline de profil.

Studenții cer un quantum mai mare de practică în planul de învățământ, pentru care trebuie revizuite unele programe didactice.

Studenții cer informații permanente și largi privind evoluția realizării Procesului Bologna la UTM.

E semn bun că studenții se implică!

P.S. S-a convenit ca în continuare membrii Consiliului studenților FEn, membrii Clubului Prim-miniștrilor din rândul Tineretului să organizeze întruniri pe grupe academice, la facultăți, unde vor disemina mai departe ideile benefice ale Procesului Bologna.

P.P.S. Informații largi privind Procesul Bologna și acțiunile studenților în acest sens puteți citi și pe site-ul Ministerului Educației și Tineretului al RM – www.tineret.md.

Un Post-Scriptum sentimental

În septembrie 2005 la București s-a derulat „Săptămâna Electrotehnicii Românești”, organizată de ICPE („Institutul Național de cercetare-dezvoltare pentru Inginerie Electrică”).

UTM a prezentat un raport, elaborat de câțiva colaboratori – **P. Todos, I. Stratan, T. Ambros, M. Chiorsac și A. Marinciuc**. Așa s-a întâmplat că la început de an de studii erau cu toții foarte ocupați, astfel că am mers eu singur. Raportul nostru cuprindea elemente de istorie a dezvoltării acestui domeniu, începând cu Basarabia veche și terminând cu zilele noastre, precum și un tablou succint al stării de astăzi: producerea și distribuția energiei electrice, industrie, investigații științifice și instruirea cadrelor.

Văzând însă că ceilalți raportori vorbesc nu atât despre parametrii sistemului electrotehnic românesc, cât despre aportul anumitor savanți și diverse aspecte istorice, mi-am refăcut și eu discursul. Am schițat tabloul sistemului nostru electroenergetic și am compus (deja la tribună) un Post-Scriptum, pe care l-am numit „sentimental”.

P. S. Ascultând rapoartele colegilor din România, am luat act de marile realizări din trecut și prezent ale D-stră, am făcut cunoștință cu parametrii sistemului electroenergetic românesc, aportul științific și activitatea de inventică a atâtor savanți și ingineri.

Da, electrotehnica românească are cu ce se mândri!

Noi, cei din Republica Moldova, avem chiar unele complexe atunci când facem comparații, deoarece dimensiunile sistemului nostru sunt relativ modeste.

Dar la enumerarea savanților, care au fondat și condus Grupul ICPE, au realizat remarcabile investigații și proiecte, constatăm cu satisfacție că mulți din ei sunt basarabeni.

Începem cu directorul-fondator al instituției dumneavoastră – dl **Roman Stere**. Apropos, tatăl său – **Constantin Stere** – a fost o personalitate de prim rang în viața politică, atât din România, cât și din Basarabia.

Voi pomeni aici și numele unui alt electrotehnician valoros – **Ion Inculeț** (mulți ani – șef de laborator în Canada). Apropos, tatăl acestuia – tot **Ion Inculeț** – a fost primul Președinte al Republicii Moldovenești din anii 1917-18. Anterior fusese profesor la Sankt-Petersburg, unde a predat teoria relativității.

Să-l numim aici și pe neobositul basarabean, dl academician **Gleb Dragan** (prezent în sală), pionier al multor inovații, fire dinamică și prieten al savanților și profesorilor de la Academia din Moldova și Universitatea Tehnică.

Nume cunoscute de basarabeni – profesorii **Nicolae Golovanov, Andrei Țugulea** (de asemenea – în sală) și mulți alții.

Să nu o uităm și pe doamna **Adelaida**

Mateescu (născută – Țaga, din Bădiceni, j. Soroca), fostă mulți ani șef de catedră, decan, prorector la Politehnica – București. Este Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice de la Chișinău.

Printre foștii rectori ai Universității Tehnice „Gh. Asachi” din Iași se numără și doi basarabeni – profesorii **Vitalie Belousov** și **Mihai Crețu**, ambii născuți în Basarabia.

Contribuția Basarabiei la propășirea economică și intelectuală a României a fost foarte esențială. Numărul refugiaților noștri din anii 1940-44 este evaluat la cca 200-300 de mii. Au trecut Prutul încoace (lăsând „și casă, și masă”) circa 800 de preoți, peste 6000 de profesori de licee sau învățători rurali, aproximativ 5000 de elevi din toate liceele și gimnaziile noastre. Precum și mai toată lumea cât de cât instruită, gospodarii satelor și toți ceilalți – agronomi, medici, funcționari.

Toată această populație s-a încadrat activ în cele mai diverse domenii de activitate și, fiți siguri, că au fost și harnici și mai ales – cuminiți. Iată de ce, apreciind succesele dumneavoastră, undeva ne mândrim și cu aportul nostru.

Am prezentat aceste cifre ca să înțelegeți dezastrul în care s-a pomenit Basarabia în anul 1944. Adăugați aici și dispariția întregului patrimoniu intelectual – bibliotecile publice sau personale, memoriile, arhive foto și epistolare, adică acel fond, care asigură continuitatea intelectuală a societății.

Foamea din anii 1946-47 ne-a sărăcit de alte 250 de mii de suflete. Iar deportările

(13 iunie 1941, 6 iulie 1949 și 1 aprilie 1951) au trimis în Siberia circa 80 de mii de suflete – ultimii intelectuali rămași.

La noi se formase un vid, care a fost lichidat abia peste 20 de ani. Sunt laudabile eforturile generației tinere de basarabeni, care în anii 1955-70 au asigurat refacerea păturii intelectuale din Republica Moldova.

Am să-l pomenesc aici pe răposatul academician **Sergiu Ion Rădăuțan** (1926-98) – rectorul fondator al Politehnicii din Chișinău, cunoscut savant în tehnologia dispozitivelor

semiconductoare, organizator al vieții universitare și om de stat. Ulterior a fost maltratat, demis din post, umilit public. A avut norocul să apuce timpurile noi și a făcut foarte mult pentru restabilirea relațiilor dintre profesorii și tehnicienii din Republica Moldova și România.

Noi astăzi avem și savanți confirmați, și tineret ambițios în domeniile fizico-matematice, informatică, energetică, tehnica diferitor branșe. Astăzi s-au deschis mari posibilități de colaborare, pe care trebuie să știm să le fructificăm.

La noi sunt oaspeți frecvenți profesorii – **Florin T. Tănăsescu** (București), **Lorin Cantemir** (Iași), **Aurel Câmpeanu** (Craiova), academicianul **Gleb Dragan**, profesorul **Nic. Golovanov** ș. a. Toți profesorii noștri colaborează intens cu instituții din București, Craiova, Timișoara, Suceava, Iași, Pitești etc.

Și în final – Electroenergetia este cel mai globalizat domeniu al activității umane. Suntem poate cei mai consecvenți globaliști. Cu atât mai mult este benefică colaborarea specialiștilor din cele două țări-surori.

Aurel MARINCIUC, UTM

Redactorul șef al gazetei UTM „Mesager Universitar”, **Leonid Busuioc**, jurnalist emerit, a fost invitat la o întâlnire cu elevii de la Gimnaziul „Onești” din satul Onești, raionul Strășeni.

Organizatoarea întâlnirii, profesoara dna **Bebea**, în afară de concertul susținut de elevii gimnaziului, a introdus cu mult tact și înțelepciune subiectul unei discuții mai că filozofice privind viața socială de azi, în care iată că mâine-poimâine se vor încadra și gimnaziștii oneșteni, iar jurnalistul **Leonid Busuioc**, oneștean și el de origine, ar putea să dezvăluie niscaiva „secrete” de urcuș pe scara succesului.

M-am lăsat antrenat cu plăcere în discuțiile privind „Viața”, după cum a și fost anunțată tema, atâta doar că „secretele” s-au dovedit a fi „nescrete”, chiar niște banalități. Le-am spus dragilor mei elevi consăteni a nu știu câta generație după mine (e diferență doar între vârsta mea de 77 și vârsta lor de 14-16 ani!) că „secretul” succesului este... munca! Să muncești însă nu cu „ciudă”, pentru că nu ai altă „soluție”. Să muncești cu plăcere, pentru că, la urma urmei, munca, activitatea este chiar o condiție, o necesitate a vieții. Omul care muncește zi de zi, ritmic, cu plăcerea lucrului făcut, a obligațiilor executate, datoriiilor îndeplinite, trăiește calm,

înțelept, merge cu pași siguri de la o treaptă la alta. Are gust, interes de viață.

Le-am spus elevilor-gimnaziști oneșteni cum am învățat și eu între 1937-1941 la școala primară din Onești, cum am plecat să învăț apoi la liceu, la Chișinău, apoi la Orhei, la școala pedagogică, tot să învăț, apoi „tot să învăț” la Institutul Pedagogic din Chișinău... Adică, a învăța a fost munca mea de mai mulți ani. Ceea ce le sugeram și lor, elevilor de azi, că asta e „munca lor” – a învăța. A învăța bine iar cunoștințele obținute cu anii le vor prinde foarte bine pe „scara vieții”.

Sigur, aceste povețe le-au auzit oneștenii mei mici și până acum, de la pedagogii, de la părinți. Dar acum le auzeau de la mine... un om concret, oneștean și el ca și dânsii, și povețele acestea parcă sunau mai convingător...

Le-am povestit câte ceva și de locul meu de lucru – redactor la gazeta Universității Tehnice, le-am dat și câteva exemplare de diferite numere de gazetă – sunt gimnaziști și vor înțelege câte ceva din ele. Ba le-am și promis să-i întâlnesc... peste 3-4 ani la

Redactorul „Mesagerului...” în vizită la elevii consăteni

UTM, unde aș fi vrut să-i văd studenții.

A fost o întâlnire caldă, altfel nici nu putea fi, doar se întâlnesc consătenii care nu s-au văzut cam demult. A fost o întâlnire educativă desigur, căci acesta i-a fost și scopul, și vrerea.

A fost o întâlnire care se va ține minte, căci comunicarea caldă lasă amprente peste ani în minte.

Am făcut desigur și o poză cu gimnaziștii oneșteni – să aibă noroc în viață, dar norocul, ziceam, vine numaidecât prin muncă...

„Femeia în zonele de conflict” – o carte de istorie verbală

Lucrarea „Femeia în zonele de conflict” – o tulburătoare istorie verbală despre trecutul greu al unor femei care au trăit grozăviile conflictului armat de pe Nistru, apărută recent la Editura „Știința”, Chișinău, poate fi găsită acum și pe rafturile filialelor Bibliotecii UTM.

La prezentarea cărții în fața studenților și profesorilor UTM, care a avut loc în sala de lectură a filialei Bibliotecii FIMCM și FIMM, au participat **Ana Melnic**, consultant principal la Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, jurnalistele **Irina Nechit** și **Larisa Ungureanu**. Moderatoarea întrunirii – scriitoarea **Călina Trifan**, a coordonat și editarea acestui al treilea volum editat în cadrul unui proiect susținut de Fundația „Soros” (primele două intitulându-se „Femeia în labirintul istoriei” – 2003 și „Democrația la feminin” – 2005).

Cartea reflectă o perioadă zbuciumată

din istoria poporului nostru, cea a războiului de pe Nistru, din 1992, inserând un ciclu de interviuri cu genericul comun „Palimpsestele conflictului transnistrean” (realizatoare – **Călina Trifan, Irina Nechit, Larisa Ungureanu, Liliana Armașu, Lucia Culev**). Totodată, în carte au fost inserate și mărturiile unor femei din Cecenia, Armenia, Uzbekistan, refugiate din motive politice și profesionale și stabilite în Moldova – „Femei refugiate în Republica Moldova: supraviețuire și viitor” (rubrică îngrijită de jurnalista **Viorica Cucereanu**).

În prefața cărții, scriitorul **Vladimir Beșleagă** notează că acest volum este unul aparte tocmai pentru că evocă evenimentele încă fierbinți din istoria recentă a pământului nostru, războiul de pe Nistru și lupta pentru supraviețuirea școlilor românești din Transnistria, care reprezintă mai curând actualitate decât istorie.

Printre eroinele cărții se numără **Eugenia Halus**, directoarea Liceului teoretic „Evrica” din Râbnia, **Vasilisa Iovcev**, soția directorului Liceului „Lucian Blaga” din Tiraspol, directorii adjuncți **Tatiana Andrieș** și **Raisa Pădurean** de la același liceu, **Maria Ungureanu**, directoarea Școlii-internat pentru copii orfani din Tighina, **Maria Roibu**, directoarea Liceului „Alexandru cel Bun” din Tighina, și profesoara de română de la acest liceu, **Virginia Stefoglo**. În carte au fost incluse și mărturiile tulburătoare ale **Mariei Lupașcu**, soția lui Filip Lupașcu, ucis la 19 mai 1992 pe platoul de la Coșnița, împreună cu alți trei ostași, ale **Eugeniei Șeremet**, director adjunct al școlii rusomoldovenești nr.1 din Tighina, care și-a căutat soțul timp de patru luni, ucis în timpul conflictului, ale **Eudochiei Ivanțoc**, soția lui Andrei Ivanțoc, care continuă să fie ținut ilegal de separatiști la închisoarea din Tiraspol, încă de atunci, din 1992...

În interviul cu **Olga Căpățână**, participantă la războiul din Afganistan și cel de pe Nistru, scriitoarea **Călina Trifan** menționează că absurditatea ordinelor de luptă sau de retragere erau demne de pana lui Kafka, în consecință murind sute de tineri nevinovați. De fapt, **Călina Trifan** este reprezentanta uneia din cele 300 de familii care au pierdut un fiu în Afganistan. „Am scormonit jăratul amintirilor și am stăruit nu asupra căilor de rezolvare a conflictului transnistrean, ci a factorului feminin într-un conflict. Cine dacă nu femeile trebuie să dea semnalul de alarmă. Viața are o valoare sacră, prețuiți viața fiilor noștri!”, subliniază **Călina Trifan**.

Bărbații sunt cei care fac istoria. Bărbații sunt cei care o scriu. Femeile o suportă. Femeile o trăiesc. Femeile o suferă, se menționează în chiar primele rânduri ale acestei cărți. Acum, la o distanță de 15 ani, eroinele acestui volum, care au pierdut persoane dragi în acel război crunt și nedrept, mai așteaptă ca cei vinovați de declanșarea diferendului transnistrean să fie trași la răspundere...

Cinstire veteranilor

Generațiile se apără, se susțin unele pe altele. Noi, cei de azi, am fost apărați de ei, de cei de ieri – veteranii. Ne-au apărat de toate relele, dar mai cu seamă, ne-au apărat în cumplitul cel de-al doilea război mondial (1941-1945), apoi în durerosul conflict armat de la Nistru (1992), în alte asemenea enorme tragedii ale istoriei noastre.

De aceea în memorabila Zi de 9 mai – Ziua marcată de sfârșitul războiului mondial, dar semnificativă pentru amintirea celor căzuți în diferite războaie și conflicte militare, apărându-și Patria, apărându-ne deci și pe noi – copii pe atunci, noi cinstim veteranii cu o deosebită recunoștință.

UTM are desigur veterani și în fiecare

an lor li se aduc omagiile cuvenite. În sala de festivități au fost invitați cu toții – veterani cu uniforme militare acoperite de medalii, veterani în haine civile, dar și acestea pline de medalii, veterani mai vârstnici și mai tineri, în funcție de războaiele în care au luptat.

Cuvinte de adâncă recunoștință în fața lor au rostit dnii **Ion Bostan**, rectorul UTM, academician, **Valerian Dorogan**, prorector, prof. univ., dr. hab., **Ion Pocaznoi**, președintele Comitetului Sindical-colaboratori. Au vorbit și unii dintre veterani.

Cuvintele tuturor s-au redus la ideea păcii, idealul fiecărui om, căci numai în pace există viața cea creatoare de viață,

de fericire umană.

Fiecărui veteran universitatea, așa cum o face în fiecare lună de mai, i-a înmănat o garoafă roșie și un cadou simbolic bănesc – de astă dată, 500 de lei. A urmat o masă

de pomenire, de amintiri, de voință spre bine.

Veteranii sunt modelul educativ al generațiilor.

Cinstiți veteranii!

Ca și în fiecare an, reprezentanții Universității Tehnice a Moldovei au depus flori la Complexul Memorial „Eternitate”, aducându-și aminte și meditănd cu sacra recunoștință asupra ofrandei nețârmurite aduse de bunicii, tații, frații, surorile

noastre pe câmpurile de luptă ca să apere viața noastră, viitorul nostru.

9 mai – Ziua Victoriei și comemorării eroilor căzuți pentru independența Patriei

La fiecare 9 mai, fiecare dintre noi pare să se întrebe tacit și intim: „Am făcut, fac tot ce trebuie și pot, pentru ca să mă simt îndreptățit întrucâtva, ca să răspălesc ceva din ofranda LOR?!”

Răspunsul niciodată nu și-l poate da nimeni, dar întrebarea trebuie să și-o pună neapărat fiecare.

Ziua de 9 mai ne luminează creștetul, astfel că mintea cugetă, cugetă...

FACULTATEA DE ENERGETICĂ

Seminare practice

În perioada 16 martie – 13 aprilie 2007 în cadrul Facultății de Energetică, UTM s-a desfășurat o serie de seminare în cadrul Programului de Parteneriat, cu participarea reprezentanților Philips and Elba Street Lighting din or. Timișoara, România.

În cadrul acestor seminare, partenerii-reprezentanți ai Philips and Elba Street Lighting, **Dan Lucian Ghiță** – lighting designer, și **Gabriel Alexa**, manager tehnic, au prezentat programele de calcul specializate: **CALCULUX ROAD**, destinat calculului iluminatului exterior, în special al străzilor de diferite categorii, programul de calcul **CALCULUX AREA** destinat iluminatului artificial a diferitor suprafețe: terenuri sportive de diverse destinații, spații rezidențiale ș.a. Au fost trecute în revistă și analizate noile tipuri de surse de iluminat economice, corpuri de iluminat moderne și normative europene din domeniul proiectării iluminatului artificial din exterior. Participanții au luat cunoștință de cerințele și aspectele proiectării iluminatului urban decorativ stradal, iluminatului urban decorativ ambiental, iluminatului arhitectural și al iluminatului de efect. Au fost selectați pentru participare cei mai buni studenți din anul V de studii, specializarea Energetică industrială, care vor implementa

cunoștințele și aptitudinile obținute în cadrul training-ului la proiectarea tezelor de licență.

La buna desfășurare a seminarelor date au contribuit gazdele – conf. univ., d. ș. t. **Constantin Codreanu**, Catedra Electroenergetică, proiectant licențiat în domeniul proiectării rețelelor electrice de joasă 0,4 kV și înaltă tensiune 10 kV, a rețelelor de telecomunicații și lect.univ. **Victor Gropa**, Catedra Electroenergetică.

La seminar au participat conf. univ., d. ș. t. **Tudor Stanciu**, șef Departament Investigații Științifice și Dezvoltare Tehnologică, precum și oaspeți-invitați – proiectanți cu experiență de la „Industrial Reform Grup SRL” în persoana directorului general **Gh. Timotin** și a specialiștilor principali în domeniul proiectării rețelelor electrice – **E. Izvoareanu** și **L. Țiganu**. Institutul de Stat de Proiectare „Energoproiect” a fost reprezentat de masterandul **A. Negară**, absolvent al Catedrei Electroenergetică.

S-a decis prelungirea în viitor a acestor seminare, având drept sarcină studierea programului de calcul **DIALUX PHILIPS**, destinat calculului și proiectării sistemului de iluminat interior.

C. CODREANU,
conf. univ., d.ș.t., Catedra Electroenergetică

SPORT

La 3.02.2007 în sala de sport a UTM s-a desfășurat Campionatul RM la lupta liberă. În deschiderea oficială a campionatului au vorbit dnii **A. Magdaliuc**, președintele Federației Naționale; **A. Cimili**, director general al Agenției Sportului din RM; **N. Juravski**, președintele Comitetului Național olimpic, alți reprezentanți ai sportului autohton.

Au participat peste 150 de sportivi din diferite localități ale republicii.

În urma unor lupte încrâncenate, studenții noștri s-au clasat pe următoarele locuri: în categoria de până la 84 kg **P. Ianulov** (foto), FRT, a disputat finala cu **M. Franjev**, FTMA, victoria fiind de partea lui Ianulov. **I. Guțu** de la FE și **V. Pascaru** de la FCGC s-au clasat pe locul V, în categoria de 74 kg

Campionatul RM la lupta liberă

și, respectiv, de 60 kg, iar **Iu. Corcescu** de la FIEB (categoria 74 kg) și **G. Colev** de la FRT (categoria 84 kg) s-au clasat, respectiv, pe locurile VI și VII.

V. GANGAN,
lector superior,
antrenor responsabil de
echipa UTM la lupte libere

Aviz:

La 6 iunie 2007, în blocul de studii nr. 6 (str. Studenților, 9/8) se va desfășura **Târgul locurilor de muncă pentru absolvenții UTM:**

- Negocieri în direct cu reprezentanții întreprinderilor și depunerea CV-urilor privind angajarea la lucru după absolvire;

- Acces la baza de date a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă privind locurile vacante în republică la toate specialitățile;

- Seminar privind situația pe piața muncii din republică și tehnici de căutare a unui loc de muncă.

- Deschiderea la ora 10.00. Informații suplimentare la tel. 23 51 85.

Stimați absolvenți!

Nu ratați șansa de angajare!

Informați-vă pentru a începe cu succes cariera profesională!

Organizator –

Centrul universitar de informare și orientare profesională al UTM

Editor – **Universitatea Tehnică a Moldovei**.
Materiale puteți expedia la redacție și prin poșta electronică pe adresa:
mesager@adm.utm.md

Pregătirea materialelor:

Marina ROMANCIUC – corespondent,
Dorian SARANCIUC – fotograf.
Design: **Viorica OSTAȘ-TOFAN**

Înregistrare la Ministerul Justiției al RM
cu nr. 42 din 16.02.1998
Tiparul: Editura „PRAG-3”

Comanda: **876**

Tiraj: 2200

Chemați pinguinii să va răcorească